

УДК 342.7

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.21>

СИСТЕМА ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ

Ковальський В.В.,
*ад'юнкт кафедри військового права
та правоохоронної діяльності
Національного університету оборони України
ORCID: 0009-0005-8489-0024*

Ковальський В.В. Система органів соціального захисту військовослужбовців: загальна характеристика структури та взаємозв'язків.

У статті обґрунтовано, що повноваження між органами соціального захисту військовослужбовців розподіляються за критерієм наявності у військовослужбовця спеціального статусу ветерана війни та/або за їх відомчою належністю. Головним державним органом соціального захисту ветеранів війни Міністерство у справах ветеранів України, яке зосередило у себе повноваження щодо безпосереднього здійснення деяких заходів соціального захисту військовослужбовці, а також організаційні (координаційні), методичні та контрольно-наглядові функції щодо забезпечення здійснення цих заходів іншими уповноваженими державними органами та органами місцевого самоврядування, а також спеціалізованими інститутами громадянського суспільства та суб'єктами господарювання приватного сектору економіки. Функціональне навантаження за деякими напрямками соціального захисту військовослужбовців, серед яких, зокрема, їх медичне та житлове забезпечення, несуть одночасно декілька різнорідних рівнів системи соціального захисту військовослужбовців (центральні органи виконавчої влади військово-політичного та цивільного спрямування, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування), перебуваючи між собою у вертикальній та горизонтальній взаємодії. З іншого боку, виплата одноразової грошової допомоги та здійснення широкого кола інших заходів соціального захисту військовослужбовців покладається на органи управління військовими формуваннями та правоохоронні органи з військовими формуваннями (Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, Служба безпеки України та інші) за відомчою належністю конкретного військовослужбовця із залученням у встановлених законом випадках до здійснення цих заходів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Крім того, підкреслено, що значна частина повноважень суб'єктів соціального захисту військовослужбовців викладена з використанням формулювань «вживає заходів», «сприяє», «надає допомогу», «організовує та координує роботу» тощо, які залишають значний простір для довільного тлумачення та невизначеності щодо суб'єкта, який є відповідальним за практичне здійснення заходу соціального захисту щодо того чи іншого військовослужбовця, а також унеможлиблює оцінку ефективності діяльності відповідного суб'єкта.

Ключові слова: ветерани війни, органи соціального захисту військовослужбовців, рівні, горизонтальні та вертикальні зв'язки між учасниками системи соціального захисту військовослужбовців, соціальний захист військовослужбовців.

Kovalskiy V.V. System of social protection agencies for military personnel: general features of the structure and interrelationships.

The article substantiates that the powers between the military personnel social protection authorities are distributed according to the criterion of whether a particular person of military personnel is a war veteran and/or according to their departmental affiliation. The main government agency for social protection of war veterans is the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine, which has concentrated the powers to directly implement certain measures of social protection of military personnel, as well as organizational (coordination), methodological and control and supervisory functions to ensure the implementation of these measures by other authorized state agencies and local self-government bodies, as well as specialized civil society institutions and private sector business entities. The functional load in some areas of social protection of military personnel, including, in particular, healthcare and housing

provision, is simultaneously carried by several heterogeneous levels of the social protection system for military personnel (central executive bodies of military-political and civil direction, local state administrations and local self-government bodies), being in vertical and horizontal interaction with each other. At the same time, the payment of one-time monetary aid and the implementation of a wide range of other measures of social protection of military personnel is entrusted to the management bodies of military formations and law enforcement bodies with military formations (Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Security Service of Ukraine and others) according to the departmental affiliation of a particular military personnel with the involvement in the implementation of these measures of local executive bodies and local self-government bodies in events established by law. In addition, the author emphasizes that a significant part of the powers of the military personnel social protection authorities are set out using the wordings ‘takes measures’, ‘facilitates’, ‘provides assistance’, ‘organizes and coordinates activities’, etc., which leave significant room for arbitrary interpretation and uncertainty regarding the exact authority responsible for the practical implementation of a specific social protection measure for a particular military personnel, and also make it impossible to assess the effectiveness of the activities of the relevant authority.

Key words: horizontal and vertical relations between and levels of military personnel social protection authorities, social military personnel social protection authorities, protection for military personnel, war veterans.

Постановка проблеми. Підзаконний рівень правового регулювання питань реалізації інструментарію соціального захисту військовослужбовців, так само як й управління процесами при прийнятті та реалізації рішень щодо конкретних заходів соціального захисту військовослужбовців покладається на систему уповноважених на це органів військового управління й інших державних органів та органів місцевого самоврядування. Зважаючи на це, конфігурація органів соціального захисту військовослужбовців та схема розподілу між ними владних повноважень являє собою значний науковий та практичний інтерес, насамперед, з точки зору оцінки ефективності інституційного компонента системи соціального захисту військовослужбовців.

Мета дослідження – охарактеризувати структуру та взаємозв'язки між учасниками системи органів соціального захисту військовослужбовців.

Стан опрацювання проблематики. Організаційне підґрунтя соціального захисту військовослужбовців все більш ґрунтовно досліджується в українській науковій та експертній думці. Зокрема, значний внесок у поліпшення стану наукового опрацювання питань мети діяльності, статусу та порядку діяльності зробили фахівці Дослідницької служби Верховної Ради України [1, с. 7-8]. Окреслює конфігурацію та склад повноважень органів соціального захисту військовослужбовців широке коло вчених, з-поміж яких О.І. Шкуропацький та Н.В. Хортюк, які пропонують поділити ці органи на дві великі групи: 1) вищі органи державної влади, які відповідають за розробку законодавства у цій сфері, а також формування та реалізацію державної політики за відповідним напрямом (Верховна Рада України, Президент та Кабінет міністрів України та підпорядковані йому міністерства); 2) спеціальні суб'єкти, діяльність яких безпосередньо спрямована на реалізацію заходів соціального захисту військовослужбовців, серед яких центральні органи виконавчої влади й інші державні органи та органи місцевого самоврядування із загальною та спеціальною компетенцією [2, с. 9; 3, с. 173]. Разом з тим, наукові знання про рівні системи соціального захисту військовослужбовців (центральні органи виконавчої влади військово-політичного та цивільного спрямування, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування) та вертикальну й горизонтальну взаємодію між ними – потребують осучаснення та подальшого поглиблення

Виклад основного матеріалу. Розпочинаючи дослідження, зауважимо, що система центральних органів виконавчої влади, які утворені Кабінетом Міністрів України для того, щоб забезпечувати формування та/або реалізовувати державну політику у сфері соціального забезпечення військовослужбовців у порядку, що визначений законами України та постановами Кабінету Міністрів України, складається, насамперед, із Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства оборони України та Міністерства соціальної політики України із Національною соціальною сервісною службою України.

Так, Міністерство у справах ветеранів (Мінветеранів) України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері підтримки та реалізації інтересів ветеранів війни. Його основними завданнями є, передусім:

соціальний захист ветеранів та членів їх сімей, зокрема сприяння їх:

- психологічній реабілітації;
  - реалізації права ветеранів та членів їх сімей на отримання медичної допомоги (у тому числі шляхом здійснення в закладах охорони здоров'я Мінветеранів комплексу профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів, а також формування за погодженням з МОЗ переліку безоплатних медичних послуг для ветеранів та членів їх сімей)
  - соціальній та професійній адаптації, зайнятості та підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці (зокрема, сприяючи разом з МОН та органами місцевого самоврядування здобуттю ветеранами та членами їх сімей дошкільної, повної загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти);
  - забезпеченню санаторно-курортним лікуванням;
  - забезпеченню житлом;
- надання довічних державних стипендій, щорічної виплати до Дня Незалежності України разової грошової виплати (крім організації такої виплати);
- забезпечення формування і ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни;
- методичне забезпечення діяльності та координація взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, зокрема центрів надання адміністративних послуг, з питань соціального захисту ветеранів та членів їх сімей;
- моніторинг стану дотримання вимог законодавства щодо соціального захисту ветеранів та членів їх сімей;

проведення перевірок стосовно дотримання уповноваженими органами (підрозділами ветеранської політики районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчих органів міських, районних у містах рад) вимог щодо однакового застосування законодавства під час надання статусів, зокрема особи з інвалідністю внаслідок війни та учасника війни (пункти 3-5 Положення про Міністерство у справах ветеранів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1175) [4].

Ці законодавчі положення узгоджуються із ч. 5 ст. 8 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», згідно з якою організація соціальної та професійної адаптації ветеранів війни провадиться Мінветеранів. Водночас, соціальну та професійну адаптацію військовослужбовців, які звільняються у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, за станом здоров'я, а також військовослужбовців строкової військової служби, які до призову на строкову військову службу не були працевлаштовані, здійснює Державна служба зайнятості України [5].

Ознайомившись із правовою основою виконання Міністерством у справах ветеранів України його завдань, можна констатувати, що для виконання деяких з них, передусім, тих, які потребують кваліфікованого персоналу зі спеціальними знаннями та/або спеціалізованого обладнання й інфраструктури, цей державний орган залучає суб'єктів фахівців (суб'єктів господарювання) відповідного профілю діяльності.

Так, наприклад, для надання психологічної допомоги за рахунок бюджетних коштів на довірній основі залучаються фахівці, які надають психологічну допомогу, у тому числі ті, що працюють в центрах психологічної реабілітації чи травматерапії або відділеннях медико-психологічної реабілітації. Міністерство у справах ветеранів України як складова частина механізму психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб:

- визначає потребу в послугах із психологічної допомоги, які надаються на другому (психологічна допомога) і третьому (комплексна медико-психологічна допомога) рівні психологічної допомоги;
- координує надання послуг із психологічної допомоги, які надаються на другому і третьому рівні психологічної допомоги (зокрема, приймає звернення за психологічною допомогою), проводить моніторинг та оцінку якості послуг, що надаються суб'єктами надання послуг, реагує на скарги щодо якості наданих послуг та аналізує якість їх надання;
- забезпечує формування і ведення реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей, приймає рішення про включення або відмову у включенні до нього суб'єктів надання психологічної допомоги (п. 36 Порядку та умов надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338) [6].

Міністерство оборони України (Міноборони) у сфері соціального захисту військовослужбовців як головний орган, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва, наділене повноваженнями щодо:

здійснення у Міноборони, Збройних Силах та Держспецтрансслужби заходів, спрямованих на реалізацію права на соціально-економічний захист військовослужбовців, резервістів, військовозобов'язаних, призваних на збори, та осіб, звільнених з військової служби, членів їх сімей, а також членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю, пов'язаною з проходженням військової служби, або потрапили в полон у ході бойових дій (війни) чи під час участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;

організації в Міноборони, Збройних Силах, Держспецтрансслужбі:

- системи психологічного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей;
- відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу) щодо осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, з числа військовослужбовців;

організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил та членів їх сімей жилими приміщеннями;

утворення комісій з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни та видача відповідних документів (пункти 77, 81, 81-1, 83 Положення про Міністерство оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671) [7].

Органами військового управління, через які Міноборони здійснює значну частину його повноважень у сфері соціального захисту військовослужбовців, є територіальні центри комплектування та соціальної підтримки обласного та районного рівня. Розподіляючи функції та повноваження між територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки обласного та районного рівня, п. 10 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 154, указує на те, що ті з них, які утворюються в Автономній Республіці Крим, областях та містах Києві та Севастополі (обласного рівня):

- співпрацюють із територіальними органами центральних органів виконавчої влади з питань надання соціальних послуг, що встановлені законодавством, ветеранам війни, особам, звільненим з військової служби, та членам їх сімей;

- оформлюють документи для призначення та виплати Міноборони одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на збори чи для проходження служби у військовому резерві;

- здійснюють розподіл санаторно-курортних путівок для лікування в санаторно-курортних закладах Міноборони та закупають у межах виділених асигнувань путівки до інших санаторіїв та лікувально-профілактичних закладів для пенсіонерів та членів їх сімей, які перебувають на відповідному обліку;

- взаємодіють з Мінветеранів за напрямом соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб та інших осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [8].

При цьому, районні територіальні центри комплектування та соціальної підтримки:

- сприяють особам, звільненим з військової служби, у своєчасному проведенні оцінювання повсякденного функціонування особи, якщо їх право на пенсію, допомогу або пільги пов'язане з установленням інвалідності;

- надають допомогу в розшуку документів, необхідних для призначення Міноборони одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів;

- сприяють особам, звільненим з військової служби, а також членам їх сімей в оформленні документів для надання визначених законодавством пільг та допомог;

- видають особам, які перебувають у запасі або відставці, посвідчення та інші документи для отримання передбачених законодавством пільг;

– забезпечують ведення Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів та актуалізацію його бази даних (п. 11 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки) [8].

Поруч із Міністерством оборони України, одноразова грошова допомога призначається і виплачується й іншими центральними органами виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями та правоохоронними органами, а також органами державної влади, військовими формуваннями та правоохоронними органами, в яких передбачено проходження військової служби військовослужбовцями, навчальних (або перевірочних) та спеціальних зборів - військовозобов'язаними, проходження служби у військовому резерві – резервістами (ч. 6 ст. 16-3 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей») [5].

Важливе місце у системі центральних органів виконавчої влади, які займаються публічним адмініструванням у сфері соціального захисту військовослужбовців, посідає також Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики). Зокрема, це міністерство забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної та професійної адаптації, зокрема: 1) військовослужбовців, які звільняються; 2) осіб, звільнених з військової служби; 3) ветеранів війни; 4) ветеранів військової служби; 5) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; 6) членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни; 7) членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України (п. 1 Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423) [9].

Для цього на Мінсоцполітики покладені повноваження, серед іншого:

– організує виплату до Дня Незалежності України разової грошової виплати ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України;

– організує та координує роботу із забезпечення житлом військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, що перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, в органах місцевого самоврядування; військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, для відселення їх із закритих та віддалених від населених пунктів військових гарнізонів (пункти 41, 55 Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423) [9].

Через Міністра соціальної політики спрямовується і координується діяльність Національної соціальної сервісної служби України (Нацсоцслужби), яка реалізує державну політику, у тому числі, з питань проведення соціальної роботи та надання соціальних послуг особам, стосовно яких установлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок військової агресії проти України, ветеранам війни, військовослужбовцям та членам їх сімей. У цьому зв'язку на Нацсоцслужбу покладені повноваження:

– здійснювати державний контроль, координацію та методичне забезпечення з питань захисту прав та інтересів осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок військової агресії проти України, ветеранів військової служби, військовослужбовців та членів їх сімей у частині надання таким особам соціальних послуг;

– здійснювати державний контроль за використанням коштів державного бюджету, виділених для надання соціальної підтримки, зокрема під час проведення перерахунку її розмірів у разі встановлення фактів надмірної виплати коштів або надання її з порушенням вимог законодавства;

– проводити аналіз забезпечення житлом осіб військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, що перебувають на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов (пп. 2 п. 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 р. № 783) [10].

Значна частина завдань та повноважень у рамках системи соціального захисту військовослужбовців закріплюється також за органами місцевого самоврядування як власні (самоврядні) або делеговані повноваження. За змістом положень ч. 1 ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

– вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги, зокрема, ветеранам війни, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів;

відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;

– забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов ветеранів війни, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку [11].

На доповнення до того, районні в містах Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад уповноважені визначати потребу у послугах із психологічної допомоги, які надаються суб'єктом надання послуг на першому рівні психологічної допомоги (соціально-психологічна підтримка та надання соціальних послуг, зокрема соціальний супровід, соціальна адаптація, консультування). Для отримання психологічної допомоги першого рівня отримувач послуг може звернутися безпосередньо до суб'єкта надання послуг або до структурного підрозділу з питань ветеранської політики та/або структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної у містах Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі її утворення) ради (пункти 35, 38 Порядку та умов надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб) [6].

Крім того, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення виконавчих органів сільських, селищних, міських рад забезпечують військовослужбовців санаторно-курортними путівками та санаторно-курортним лікуванням або виплачують їм компенсацію вартості самостійного санаторно-курортного лікування (п. 13 Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян та виплати їм компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчими органами міських, районних у містах (у разі їх утворення (крім м. Києва) рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187 [12].

Висновки. Підбиваючи підсумки дослідження системи суб'єктів соціального захисту військовослужбовців за законодавством України, зазначимо, що повноваження між ними розподіляються за критерієм наявності у військовослужбовця спеціального статусу ветерана війни та/або за їх відомчою належністю.

Головним державним органом соціального захисту ветеранів війни Міністерство у справах ветеранів України, яке зосередило повноваження щодо безпосереднього здійснення деяких заходів соціального захисту військовослужбовці, а також організаційні (координаційні), методичні та контрольно-наглядові функції щодо забезпечення здійснення цих заходів іншими уповноваженими державними органами та органами місцевого самоврядування, а також спеціалізованими інститутами громадянського суспільства та суб'єктами господарювання приватного сектору економіки. Між Міністерством у справах ветеранів України у межах його повноважень відбувається взаємодія із органами управління військовими формуваннями та правоохоронними органами з військовими формуваннями (Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, Служба безпеки України та інші) з питань соціального захисту військовослужбовців, які проходять (проходили) військову службу у цих органах. Функціональне навантаження за деякими напрямками соціального захисту військовослужбовців, серед яких, зокрема, їх медичне та житлове забезпечення, несуть одночасно декілька різнорідних рівнів системи соціального захисту військовослужбовців (центральні органи виконавчої влади військово-політичного та цивільного спрямування, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування), перебуваючи між собою у вертикальній та горизонтальній взаємодії

З іншого боку, виплата одноразової грошової допомоги та здійснення широкого кола інших заходів соціального захисту військовослужбовців покладається на органи управління військовими формуваннями та правоохоронні органи з військовими формуваннями за відомчою належністю конкретного військовослужбовця із залученням у встановлених законом випадках до здійснення цих заходів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Значна частина повноважень суб'єктів соціального захисту військовослужбовців викладена з використанням формулювань «вживає заходів», «сприяє», «надає допомогу», «організовує та координує роботу» тощо, які залишають значний простір для довільного тлумачення та невизначеності щодо суб'єкта, який є відповідальним за практичне здійснення заходу соціального захисту щодо того чи іншого військовослужбовця, а також унеможливорює оцінку ефективності діяльності відповідного суб'єкта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дослідницька служба Верховної Ради України. Оглядове дослідження щодо проблем законодавчого врегулювання статусу ветеранів війни. 2023. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32836.pdf>.
2. Шкуропацький О.І. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту офіцерського складу Збройних Сил України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 22 с.
3. Хортюк Н.В. Правове регулювання соціальних гарантій військовослужбовців за трудовим законодавством України: дис. ... докт. філософії: 081 «Право». Харків, 2024. 200 с.
4. Положення про Міністерство у справах ветеранів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1175. Дата оновлення: 28 травня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF#Text>.
5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. Дата оновлення: 25 серпня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
6. Порядок та умови надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338. Дата оновлення: 25 грудня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text>.
7. Положення про Міністерство оборони України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671. Дата оновлення: 1 квітня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>.
8. Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 154. Дата оновлення: 6 травня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/154-2022-%D0%BF>.
9. Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423. Дата оновлення: 1 травня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>.
10. Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 р. № 783. Дата оновлення: 31 грудня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2020-%D0%BF#Text>.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Дата оновлення: 5 березня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
12. Порядок забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян та виплати їм компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчими органами міських, районних у містах (у разі їх утворення (крім м. Києва) рад, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 187. Дата оновлення: 1 січня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-2006-%D0%BF#Text>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.03.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Ковальський В.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0